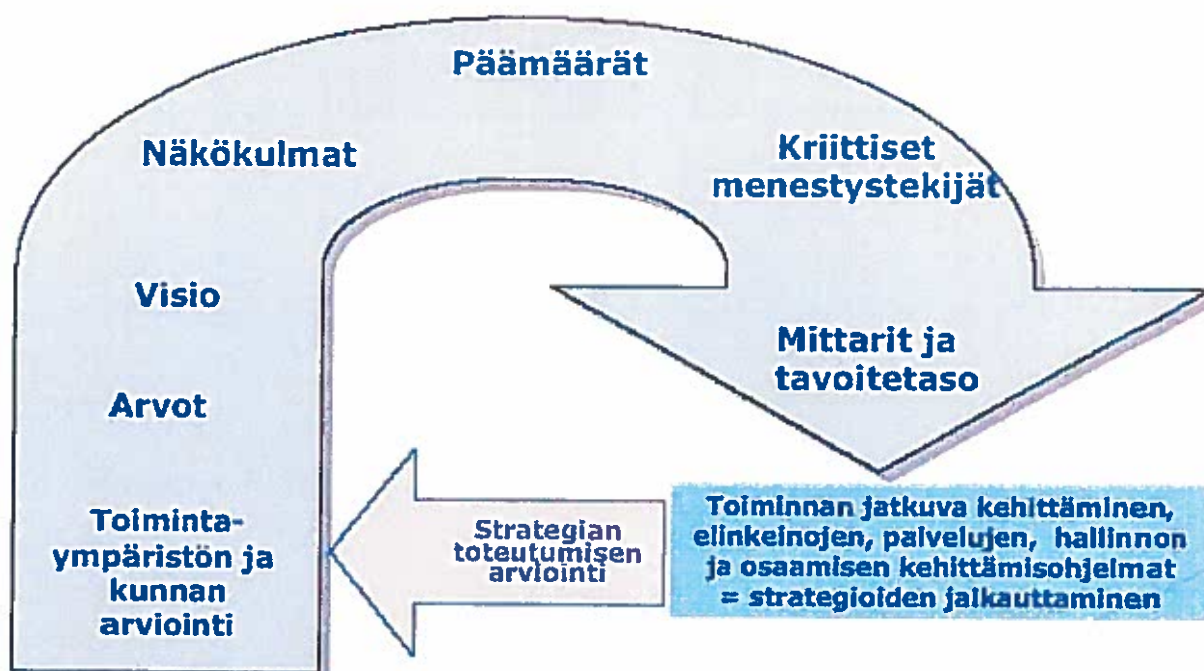

Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamis- ohjelma vuosille 2016-2017

Strategiaprosessi;
luo, sitouttaa ja opettaa

Käsittelyprosessi:

- Kunnanjohtajan ja osastopäälliköiden budjettiriihet: 16.11.2016 ja 17.11.2016
- Valtuustoryhmien edustajat: 08.11.2016
- Kunnanhallitus nro 19/28.11.2016 § 290
- Yhteistyöneuvottelu nro 3/30.11.2016
- Valtuustoryhmien edustajat: 01.12.2016
- Kunnanhallitus nro 20/12.12.2016 § 302
- Kunnanvaltuusto nro 6/19.12.2016 § 59

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

KOPIO

Rautavaara-Savotta: Talouden tasapainottamisohjelman hyväksyminen vuosille 2016-2017

Khall 05.09.2016 § 203

Uusi Kuntalaki VI Osa Talous 13 luku Kunnantalous § 110 Talousarvio:

" Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousvuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän (4) vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin".

Rautavaaran kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan kunnanhallitus antaa mm. lautakunnille käyttötalouden ulkoisten bruttomenojen raamin talousarvion laadinnan ohjeeksi.

Kunnanvaltuuston hyväksyi kokouksessa nro 4/26.8.2014 §:ssä 27 kunnalle uuden Kuntastrategia-2030-asiakirjan. Visio 2030: Eloa, Iloa ja Älyä.

Hyväksytty kuntastrategia on pohjana koko valtuustokautta koskevien tavoitteiden ja vuoden 2017 talousarvioon otettavien toiminnallisia tavoitteita laadittaessa.

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

Hallintokunnat kohdistavat tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja tavoitetasot sekä vastuutahon asiakokonaisuuksiin:

- Elinvoima,
- Talous ja yhteistyö,
- Palvelut ja kuntalaiset,
- Johtaminen ja henkilöstö.

TA-2017 ja TASU 2018-2019 laaditaan kunnassa ensimmäistä kertaa nettoperiaatteella.

Nettoperiaatteessa on kyse siitä, että tuloista ja menoista otetaan talousarvioon vain niiden erotus. Tuloista saa vähentää menot ja talousarvioon merkitään vain niiden erotus (tuloenemmistöinen toiminta). Vastaavasti menoista saa vähentää niiden yhteydessä syntyneet tulot ja talousarvioon merkitään niiden erotus (kyseessä menoenemmistöinen toiminta).

Johtoryhmä käsittelee kokouksessaan nro 5 /2.9.2016 tulosaluekohtaiset ulkoisten nettomenojen raamit nettona vuoden 2017 talousarvion laadinnan ohjeeksi.

Raami on sitova. Lautakuntien tulee talousarvioesityksissään selvittää, minkälaisilla ratkaisulla ja edellytyksillä raamin mukainen talousarvioesitys voidaan laatia. Perusteluissa tulee selvittää ratkaisujen säästövaikutukset ja vaikutukset palvelujen järjestämiseen ja palvelutasoon. Välttämättömät ylitystarpeet on perusteltava erikseen.

Ulkoisten menojen ja tulojen arvioinnissa tulee ottaa huomioon mahdolliset toiminnalliset muutokset (kuntayhteistyö, yhteistoiminta-alueet, ulkoistaminen, toiminnan uudelleenlainen järjestäminen: POSOTE 1.1.2019 alkaen).

Kunnan talouden tasapainon säilyttäminen edellyttää menojen hallintaa kaikilla tulosalueilla I-IV. Tiukasta taloustilanteesta johtuen vuoden 2017 talousarvio laadinnan vertailupohjana käytetään Toteutumaa 06/2016 ja tilinpäätöstä 2015.

Lisätietoja edellä mainituista asioista antaa kunnanjohtaja Unto Murto, puh. 040-860 8100 ja sp: unto.murto@rautavaara.fi

Esityslistan liite numerotta:

- Rautavaara-Savotta: Kuntastrategia-2030 sekä vuoden 2017 talousarvion ja taloussuunnitelman 2018-2019 laadintaohjeet

Kj:n ehdotus:

Kunnanhallitus päättää:

1. hyväksyä kaikille hallintokunnille liitteen mukaiset Kuntastrategia-2030 sekä vuoden 2017 ja vuosien 2018-2019 taloussuunnitelman

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

laadintaohjeet. Vuoden 2017 tavoite: Vuosikate riittää lakisääteisiin sumu-poistoihin ja järkeviin investointeihin. Vuoden 2017 tulostavoite: ylijäämäinen 18.740€ (kunta perustettu 12.9.1874).

2. kaikkien hallintokuntien tulee talousarvioesityksissään selvittää, minkälaisilla ratkaisuilla ja edellytyksillä talousarvion raamin mukainen talousarvio saavutetaan.

Esityksissä tulee yksityiskohtaisesti perustella ratkaisujen säästövaikutukset ja vaikutukset palvelujen järjestämiseen ja tasoon sekä erikseen perusteet mahdollisille ylityksille.

3. Jokaisen tulosalueen tulee tarkistaa ja päivittää hankkeensa kunnan vuoden 2017 talousarvion Hankesalkkuun. Taksat ja hinnat korotus 2,5%, muut tuotot 2,5%, mikäli lainsäädäntö ei aseta esteitä. Asiantuntijapalkkioihin enintään 1% kasvu verrattuna TA-2016.

4. kunnanviraston operatiivinen johtoryhmä (Jory) ja kunnanhallitus tarkastelevat tarvittaessa talousarvion kokonaisraamia uudelleen lokakuussa 2016, kun kunnalla on käytössä tarkemmat ennusteet valtionosuuksista ja verotuloista (ansio-, kiinteistö- ja yhteisöverotus/tilastot).

5. määrätä Valtuustoseminaarin (Strategia- ja talousseminaari) ajaksi torstai 27.10.2016 klo 9.00 ja pitopaikkana kunnantalo/valtuustosalin jatkovalmistelua varten. Seminaariin kutsutaan kaikki valtuutetut, kunnanhallituksen jäsenet, lautakuntien puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä johtoryhmän jäsenet.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin keskustelun jälkeen yksimielisesti.

Khall 28.11.2016 § 290

Rautavaaran kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessa nro 5/21.12.2015 §:ssä 46 Vuoden 2016 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2017-2018. Talousarvio vuodelle 2016 hyväksyttiin - 554.080€:a alijäämäisenä ja kunnanvaltuusto päätti jatkaa kunnan talouden tasapainottamista.

Rautavaaran kunnan kustannus- ja palvelutaso on asetettava kriittisen tarkastelun alle kunnan talouden tasapainottamiseksi.

Suunnitelmakauden Tuloslaskelman Vuosikate on heikko ja tulokset alijäämäisiä. Heikko vuosikate ei riitä lakisääteisiin poistoihin ja investointien rahoittamiseen, joten lainakanta kasvaa.

Valtionosuudet vuonna 2017: 8.265.758€/leikkaus - 4%/237.495,00€:a.

Kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

Verotulot vuonna 2017: 5.518.000€/vähennystä - 4% %/228.00,00€:a

Lisätietoja edellä mainituista asioista antavat:

- kunnanjohtaja Unto Murto, puh. 040-860 8100
- talousjohtaja Henri Ruotsalainen, puh. 040-860 8180
- sp:t: etunimi.sukunimi@rautavaara.fi

Esityslistan liitteet numerotta:

- 1: Tuloslaskelma/Käyttötalous 23.11.2016
- 2: Rahoituslaskelma 23.11.2016 ja Investointiohjelma 2017-2019
- 3: Valtuustoryhmien edustajien neuvottelu 8.11.2016 Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamiseksi
- 4: Rautavaaran talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2017

Kj:n ehdotus:

Kunnanhallitus päättää:

1. merkitä tietoonsa saatetuksi vuoden 2017 talousarvion tilanteen. Tuloslaskelma osoittaa vuoden 2017 tilikauden tulokseksi:
  - 1.646.529 € ja Investointien nettomenot: 1.048.550€.
2. hyväksyä Rautavaaran talouden tasapainottamisohjelmassa esitetyt toimenpiteet vuoden 2017 talousarvion ja vuosien 2018- 2019 taloussuunnitelman jatkovalmistelua varten. Sitova säästötavoite: vuoden 2017 säästöt 663.000€.

Päätös:

Asiasta käydyn keskustelun jälkeen hyväksyttiin yksimielisesti esittelijän kokouksessa tekemä muutettu päätösehdotus: Asia jätetään pöydälle lisäselvityksiä varten.

Merkitään, että talousjohtaja Henri Ruotsalainen selvitti asiaa kokouksessa.

Khall 12.12.2016 § 302

Talouden sopeuttaminen vallitsevaan tilanteeseen on välttämätöntä. Kunnan talouden tasapainottamisohjelma on yhdessä sovittu tapa toimintojen sopeuttamiseksi muuttuvan tilanteen edellyttämällä tavalla niin, että organisaation perustehtävä kyetään toteuttamaan ja asetetut tavoitteet saavuttamaan.

Ohjelmalla pyrimme yhteistyössä kunnan rahavirran säätelyyn siten, että pitkällä aikavälillä vuosikate ja vakavaraisuus takaavat perustehtävien toteutumisen hyväksyttävällä kunnan asukkaiden verorasituksella.

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

Vuosikate on keskeinen muuttuja taloudellisen liikkumavaran kannalta. Vuosikatteella kunta voi tehdä investointeja ja lyhentää velkaansa. Nettoinvestointeja pienemmät eri vuosien vuosikatteen johtavat kunnan velkaantumiseen. Poistoja pienemmät vuosikatteen johtavat pitkällä aikavälillä oman omaisuuden "syömiseen" käyttötalouden katteena.

Jos vuosikate on negatiivinen, kunta ottaa velkaa tai syö rahastojaan käyttötalouden hoitamiseksi. Nettoinvestointeja pienemmät vuosikatteen aiheuttavat vastaavan suuruisen vakavaraisuuden heikkenemisen. Vakavaraisuuden heikkeneminen johtaa aluksi rahastojen pienenemiseen ja myöhemmin velkaantumiseen.

Vuoden 2016 lopussa kunnalla on lainaa 13.744.000€/8.116€/asukas.

Tämä Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2017 on laadittu yhteistyössä eri henkilöstöjärjestöjen

(Juko, Superi ao:524, Jyty ao:651, JHL ao:639 ja Tehy ao:561 sekä

työnantajan (keskeiset luottamushenkilöt ja viranhaltijat/kunnanjohtaja ja operatiivisen johtoryhmä jäsenet/osastopäälliköt) esityksiin perustuen.

Näin on saatu vuodelle 2017 säästö- ja toimintatuottoja yhteensä 683.244 euroa

Talouden vakauttamista jatketaan vuosina 2017-2021.

Lisätietoja antavat:

- kunnanjohtaja Unto Murto, puh. 040-860 8100
- talousjohtaja Henri Ruotsalainen, puh. 040-860 8180
- perusturvajohtaja Helvi Mustonen, puh. 040-860 8206
- sivistysosaston päällikkö Elmo Nuutinen, puh. 040-860 8184
- vs. kunnaninsinööri Petri Ahonen, puh. 040-860 8216
- sp: etunimi.sukunimi@rautavaara.fi

Kunnanhallituksen kokoukseen on kutsuttu tulosalueiden I-IV osastopäälliköt.

Esityslistan liite 1:

- Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2017

Kunnanvaltuusto

Kunnanhallitus	§ 203	05.09.2016
Kunnanhallitus	§ 290	28.11.2016
Kunnanhallitus	§ 302	12.12.2016
Kunnanvaltuusto	§ 59	19.12.2016

Kj:n ehdotus: Kunnanhallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2016-2017 liitteen 1 mukaisesti. Säästötavoitteeksi asetetaan 230.000 euroa 31.3.2017 mennessä.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin keskustelun jälkeen yksimielisesti.

Merkitään, että asiaa selvittivät klo 10.15-11.50:

- talousjohtaja Henri Ruotsalainen
- perusturvajohtaja Helvi Mustonen
- vs. sivistysosaston päällikkö Eimo Nuutinen
- vs. kunnaninsinööri Petri Ahonen.

Kvalt 19.12.2016 § 59 Esityslistan liite 1:
- Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2017

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin keskustelun jälkeen yksimielisesti.

Liitteet 1 Talouden tasapainottamisohjelma 2016-2017

Otteen pöytäkirjasta todistaa oikeaksi:

Rautavaaran kunta 20/12/2016

Henri Ruotsalainen
Henri Ruotsalainen

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1. Johdanto	3
2. Rautavaaran kunnan talouden taustaa	4
3. Tavoite talouden tasapainottamiseen 2016-2017	5
4. Käytettävissä olevat keinot	6
4.1. Tulosalue I/Hallinto ja elikeinotoimi/Hallinto-osasto/Kunnanhallitus/ Elinkeinlautakunta	8
4.2. Tulosalue II/Perusturvatoimi/Perusturvaosasto ja perusturvalauta- kunta	9
4.3. Tulosalue III/Opetus- ja vapaa-aikatoimi/Sivistysosasto ja sivistys- lautakunta	10
4.4. Tulosalue IV/Tekninen toimi/Tekninen osasto ja tekninen lauta- kunta	11
4.5. Työterveysmenot/Soisalon Työterveyslaitos Oy/Ylä-Savon Verso Oy/Yhteistyökomitea	12
5. Tulot vuosina 2016-2017	12
6. Lainanotto	12
7. Lainanotto ja takaukset/TP-2015	12
8. Yhteenveto koko kuntaa koskevat säästöt ja tuotot vuonna 2017	13
LIITTEET:	
- 1: Tuloslaskelma 7.12.2016	
- 2: Rahoituslaskelma 7.12.2016	
- 3. Kuntaliiton veroennustekehikko 2016	
- 4: Rautavaaran kunnan valtionosuusrahoitus 2017	

1.Johdanto

Uuden Kuntalain (410/2015) 110 § Talousarvio ja –suunnitelma mukaan:

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitus-osa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin."

Rautavaaran kunnanhallitus päätti kokouksessa nro 16/10.10.2016 §:ssä 239 käynnistää YT-neuvottelun koko henkilöstön osalta, koska kunnan taloudellinen tilanne on vuonna 2016 hyvin kriittinen. Tavoitteena saada Henkilöstömenoihin ja Palvelujen ostoihin vuoden 2016 aikana 1.2 milj. euron säästöt lomautuksilla tai muilla kustannuksiin alentavasti vaikuttavilla toimenpiteillä. Talousarvion tuloslaskelma 31.8.2016 osoitti tilikauden tuloksen olevan – 1.884.467€:a. YT-neuvottelut pidettiin 25.10.2016, 10.11.2016 ja 30.11.2016.

Kunnanhallitus päätti kokouksessa nro 18/28.11.2016 §:ssä 289, ettei kunta toteuta keskitettyjä lomautuksia vuonna 2016. Sen sijaan kunnassa jatketaan menovähennysten etsimistä muilla keinoilla. Kunnan työntekijöiden toivotaan osallistuvan säästötalkoisiin aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti.

Talouden sopeuttaminen vallitsevaan tilanteeseen on välttämätöntä. Kunnan talouden tasapainottamisohjelma on yhdessä sovittu tapa toimintojen sopeuttamiseksi muuttuvan tilanteen edellyttämällä tavalla niin, että organisaation perustehtävä kyetään toteuttamaan ja asetetut tavoitteet saavuttamaan.

Ohjelmalla pyrimme yhteistyössä kunnan rahavirran säätelyyn siten, että pitkällä aikavälillä vuosikate ja vakavaraisuus takaavat perustehtävien toteutumisen hyväksyttävällä kunnan asukkaiden verorasituksella.

Vuosikate on keskeinen muuttuja taloudellisen liikkumavaran kannalta. Vuosikatteella kunta voi tehdä investointeja ja lyhentää velkaansa. Nettoinvestointeja pienemmät eri vuosien vuosikatteet johtavat kunnan velkaantumiseen. Poistoja pienemmät vuosikatteet johtavat pitkällä aikavälillä oman omaisuuden "syömiseen" käyttötalouden katteena.

Jos vuosikate on negatiivinen, kunta ottaa velkaa tai syö rahastojaan käyttötalouden hoitamiseksi. Nettoinvestointeja pienemmät vuosikatteet aiheuttavat vastaavan suuruisen vakavaraisuuden heikkenemisen. Vakavaraisuuden heikkeneminen johtaa aluksi rahastojen pienenemiseen ja myöhemmin velkaantumiseen. **Vuoden 2016 lopussa kunnalla on lainaa 13.744.000€/8.116€/asukas.**

Tämä Rautavaaran kunnan talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2016-2017 on laadittu yhteistyössä eri henkilöstöjärjestöjen ja työnantajan (luottamushenkilöt ja viranhaltijat) esityksiin perustuen. Talouden vakauttamista jatketaan vuosina 2017-2018. **Tavoite 31.3.2017 mennessä: säästöjä 230.000€:a.**

Unto Murto
kunnanjohtaja

E. K. H. k

RAUTAVAARAN KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISOHJELMA VUOSILLE 2016-2017

2.Rautavaaran kunnan talouden taustaa

Kuntien toimintaympäristö on muuttumassa voimakkaasti väestön vanhenemisen, palvelukysynnän kasvun, maassa menevän sisäisen muuttoliikkeen, Maakuntahallinnon ja SoTe-uudistusten myötä ja muiden julkisten talouden paineiden vuoksi.

Kunnan Kustannus- ja palvelutaso on asetettava kriittisen tarkastelun alle kunnan talouden tasapainottamiseksi.

Rautavaaran kunta harkitsee edelleen henkilökunnan lomauttamista talouden tasapainottamiseksi. Lomautusperusteena ovat tuotannolliset ja taloudelliset syyt. Kuntalain talouden tasapainottamista koskevat säädökset edellyttävät toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnan henkilöstökulut ovat noin 18.000€/päivä. Teoreettisesti laskettuna 30 päivän lomautuksena voidaan saavuttaa noin 400.000€ säästöt. Henkilöstön tasapuolisen kohtelun vuoksi lomautus tulisi kohdentaa kaikkiin henkilöstöryhmiin. Lakisääteisten palveluiden turvaamiseksi määrätyissä tehtävissä on otettava huomioon tapauskohtaiset toteuttamistavat. Täten kaikkea henkilökuntaa ei voitaisi lomauttaa samoina ajankohtina ja samalla tavalla.

Työnantaja pyrkii saavuttamaan riittävät säästötoimet talouden tasapainottamiseksi ja on valmis neuvottelemaan lomauttamisen vaihtoehtoista mm. vapaaehtoiset palkattomat virkavapaat. Säästötavoite on saada Henkilöstömenoihin ja Palvelujen ostoihin vuoden 2016-2017 aikana 1.2milj.€:n säästöt lomautuksilla tai muilla kustannuksiin alentavasti vaikuttavilla toimenpiteillä.

Lomauttaminen määräytyy KVTES:n VIII luvun, TTES:n 4 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 7 luvun ja työsopimuslain 5 luvun mukaisilla neuvotteluilla (selvittelymenettely) lomautuksen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehtoista.

Kunnanhallitus päättää mahdollisesta lomautuksen käytöstä tai korvaavista toimenpiteistä yhteistoiminta- ja selvittelymenettelyn jälkeen.

Rautavaaran kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2016 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2017–2017 kokouksessaan 21.12.2015 § 46. Talousarvio vuodelle 2016 hyväksyttiin – **554.080 euroa** alijäämäisenä ja kunnanvaltuusto talousarviosta päättäessään päätti jatkaa kunnan talouden tasapainottamisesta.

1) Rautavaaran kunnan Tilinpäätös v.2015: alijäämäinen -108.609€

Kunnan saatavat Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnalta (RTVO) ovat yhteensä yhteensä 3.918.563,81€ eli varsinaiset saamiset ja takausvastuut (ns. Safe Harbour-maksut) ovat 3.386.139,85€+pääomalaina saatava (viimesijaista) ja sen korot ovat yhteensä 532.423,96€.

Kunnanhallitus päätti kokouksessa nro 4/21.3.2016 §:ssä 65 kirjata Luottotappioksi vuoden 2015 kirjanpitoon Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnalle myönnetyn 500.000€.n pääomalainan. Käytännössä tämä pääomalainasaatava leikataan nolnaan euroon yrityssaneerausohjelma/selvitysmies, AA Markku Savolainen.

E.K. H.K.

Tämä RTVO:lle myönnetty 500.000€ pääomalainan kirjaaminen luottotappioksi rahoituskuluihin heikensi kunnan tuloslaskelman vuosikatetta erittäin merkittävästi. Kunnan vuoden 2016 tilinpäätös painui alijäämäiseksi: -108.609€:a. (Näistä tarkemmin Tarkastuslautakunnan Arviokertomus 2015 sivut 8-9/kunnanvaltuusto kokouksessa nro 3/29.06.2016 § 21).

2) RTVO:n vaikutus kunnan vuoden 2016 Talousarvioon ja muut menot

- Rautavaaran kunnan v. 2016 talousarvion Tuloslaskemassa Korkotuloista poistettu RTVO:n osuus 70.000€:a.
- Rautavaaran kunnan saamisista ja takausvastuista 3.918.563,81€ tästä kaksi takausvastuulainaa yhteensä 1.800.000€:a erääntyivät maksettavaksi Handelsbankenille: 1.4.2016 yhteensä 1.133.646,07€ +korko ja 4.4.2016 yhteensä 678.060,52€ + korko.

Näitä kahta Handelsbankenille maksettavaa takausvelkaa varten, kunta joutui ottamaan 2.000.000€:n lyhytaikaisen lainan. Tämä lyhytaikainen laina on maksettava takaisin erä päivänä 15.12.2016.

- Kunta joutui ottamaan 26.9.2016 1.000.000€:n lyhytaikaisen lainan käyttötalouteen mm. kunnan ostopalveluihin ja henkilöstön palkkamenoihin. Tämä lyhytaikainen laina maksettava takaisin eräpäivänä 15.12.2016.

- Vuoden 2016 talousarviossa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon menot ovat ylittyneet 700.000€:lla 31.8.2016 mennessä

- Vuoden 2016 talousarvio laadittiin alijäämäiseksi - 554.080€ (kunnanvaltuusto nro 5/21.12.2015 § 46).

- Vuoden 2016 Talousarvion Tuloslaskelma 31.8.2016 osoittaa Tilikauden tulos: -1.884.467€. Tot.% -340,10% Tästä Satunnaisena kuluna kirjattu RTVO:n osuus: - 1.792.898€:a.

- Vuoden 2017 TA/Valtionosuusleikkaus vähentää kunnan tuloja vuodesta 2016: -148.872€.

- Vuoden 2017 TA/Verotuloiksi arvioitu 5.518.000€, jota pienentää Kilpailukykykysymyksen lomarahojen leikkaus nykyisestä tasosta 30% ajanjaksolla 1.2.2017-30.9.2019. Kunta maksaa henkilökunnan lomarahat 30%:lla alennettuna 1.2.2017 lukien. KiKy-sopimuksen lomarahaleikkaus on 58.000€

3. Tavoite talouden tasapainottamiseen 2016-2017

Suunnittelukaudella kunnan käyttömenoja sopeutetaan tuloihin toimintakatteen pienentämiseksi sekä vuosikatteen ja ylijäämän kasvattamiseksi. Talousarviovuodelta kertyvä alijäämää katetaan suunnitteluvuosien syntyvällä ylijäämällä.

Lähtökohdat ja tavoitteet Rautavaaralla

Kunnan taloudellinen tilanne ja sen heikentyminen edellyttää toimenpiteitä ja rohkeutta tarkastella erilaisia keinoja talouden tasapainottamiseksi. Tavoitteena on kuitenkin, että kunta jatkosakin vastaa palveluvelvoitteistaan mahdollisimman hyvin.

E.K. H.K.

Talouden tasapainolla tarkoitetaan yleisesti sitä, että käytettävissä olevat varat riittävät menojen kattamiseen. Pitkällä aikavälillä kunnan tulee pystyä kattamaan vuosittaisella tulorahoituksella käyttötalousmenot ja investoinnit.

Kuntaan laaditaan talouden tasapainottamisohjelma kunnan johtoryhmän ja henkilökunnan toimesta.

Ohjelma tulee olla valmis 12.12.2016, jonka jälkeen se viedään valtuuston käsiteltäväksi viimeistään vuoden 2017 talousarvion yhteydessä.

4. Käytettävissä olevat keinot

Seuraavat uudet ja vanhat tropit otetaan käyttöön:

- sijaisten palkkauskielto
- ylityökielto
- hankintakielto
- matkustusrajoitukset
- koulutusrajoitukset
- luottamushenkilöt: kokouspalkkiot ja uudet korvauserusteet
- esityslistat sähköpostilla
- toimintakulujen karsiminen toimintoja tehostamalla ja palvelujen rakennetta kehittämällä ja uudistamalla: ict-teknologia ja uusi mobiiliteknologia käyttöön/Digitalisaatio
- tukipalvelujen toimintamenojen pienenemisellä käynnistämisvaiheen jälkeen
- yhteistyön lisääminen kunnan sisällä ja kuntien välillä
- yhteishankintojen lisääminen
- maksujen ja verojen korottaminen
- lautakunnat ja henkilöstö valmennetaan etsimään uusia toimintatapoja ja uudistamaan palvelurakenteita siten, että talouden raamissa pysytään ja kuntalaisten kannalta keskeiset palvelut turvataan
- kiinteistökuuluja alennetaan mm. kiinteistöjä myymällä, vuokratasoa korottamalla ja tilojen käytön tehokkuutta parantamalla
- investoinneista toteutetaan vain kiireellisimmät, jotka ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti kannattavia: kunnan investointiohjelman priorisointi vv.2017-2019
- hallintokuntien toimintaa kehitetään ostopalvelujen määrän vähentämiseksi

Henkilöstömenojen sopeuttamiseksi käytetään seuraavia keinoja:

- vakinaisten virkojen ja toimien täyttölupa kunnanhallitukselta
- tarveharkinta ja tehtävän uudelleenjärjestelyn tarkastelu tehdään aina ennen kuin pois lähtevän työntekijän tilalle palkataan uusi
- eläköitymissuunnitelman laadinta ennen työntekijän eläkeiän täyttymistä työtehtävien järjestelyn vuoksi
- sijaisten palkkaamisen ohjeistus, jossa määritellään sijaisten palkkaamisen käytännöt eri yksiköille
- tarveharkinta määräaikaisten työsuhteiden osalta
- työkyvyn heikentyessä työaika- ja tehtäväjärjestelyjen avulla pyritään välttämään ennen aikaista eläköitymistä
- työaikajärjestelmien tehokas käyttö
- lomautuksien käyttäminen töiden tilapäisesti vähentyessä
- lomarahojen vaihto vapaaksi
- harkinnanvaraisten vapaiden käyttö.

E.K., H.K.

Verotulojen kehitys: kiinteistöverot v.2000 eli ilmoitukset kiinteistöjen loppukatselmuksista verohallintoon ja väestörekisterikeskukselle (VRK).

- Menetettyjen kiinteistöverojen saaminen kunnalle vuodesta 2000 alkaen on merkittävä: rakennusluvut käytävä läpi 16 vuoden ajalta
 - tekninen lautakunta 27.08.2015 §48: selvitetäessä kunnan rakennuslupatilannetta, suoritettujen katselmuksen määrä ja avoinna olevien lupien määrää todettiin mm. seuraavaa: avoinna olevia lupia n. 270 kpl vuodesta 2002 alkaen, myönnettyistä luvista 562 kpl loppukatselmus tai käyttöönottokatselmus teke-mättä, erilaisia katselmuksia tekemättä yli 900 kpl.

- vuonna 2015 kiinteistöverotukseen puuttuivat TALVEA Oy:n ammattitilintarkastajat: KHT Marko Paasoara ja HTM Jarmo Heikkinen/Arviokertomus 2015.

- sähköinen lupapalvelu otettu nyt käyttöön

Valtionosuuksien kehitys: TA-2017 leikkaus – 237.495€ eli -4% vuoden 2016 tasosta. Vuoden 2017 valtionosuudet: 8.265.758€:a

Kunnan tulorakenne: kaikki maksut ja taksapolitiikka tarkistetaan

Palvelujen hinnoittelu: suoriteperusteinen hinnoittelu

Erilaiset rahoitusinstrumentit, muun muassa lainat, sijoitustoiminta, leasing
 Investointiperiaatteet

- mihin kannattaa investoida (ks. Kuntastrategia 2030-asiakirja)
- investointitaso €/v: investoidaan poistojen määrä
- toteuttamistavat

Omistajapoliittiset keinot

- omat tilat
- vuokratilat
- yhtiöittäminen: Rautavaaran Vuokratalot Oy (kunta omistaa 100%)

Palvelut ja niiden tuottamistavat

- kunta tuottaa itse
- yhteistyössä toisten kuntien kanssa
- ulkoistetaan yrityksille

Kunnan metsät: Metsäsuunnitelman tarkistus 2015 tehty: hakkuutuloja lisättävä TA-2017: netto 240.000€

Uudet innovaatiot toimintojen tehostamiseen: aloitepalkkiot ovat käytössä

Henkilöstön – eläkkeelle siirtymisen mahdollisuudet

TA-2017: kunnan Hankesalkku ja Kuntastrategia 2030-asiakirjan strategiatavoitteet ja keinot

Rautavaaran kunnan Tietohallintostrategia 2025 hyväksyttiin kunnanhallituksessa 20.6.2011. Ict-asiantuntijan tehtävänä on tarkistaa ja päivittää tämä kunnan tärkein sektori-suunnitelma yhdessä Digitalisaatio-työryhmän kanssa 31.5.2017 mennessä.

E.K. H.K.

4.1. Tulosalue I/Hallinto ja elinkeinotomi/Hallinto-osasto/Kunnanhallitus/Elinkeinolautakunta

Henkilöstö/Henkilöstöraportti 2014-2015/Laadittava uusi

Työntekijöiden lomautukset:

- + palkkamenojen säästö
- palvelutason heikentyminen ja henkilöstön motivaation heikentyminen
- pienissä yksiköissä mahdotonta toteuttaa niin, että kaikki lomautettaisiin
- todelliset säästöt jäävät huomattavasti arvioitua pienemmäksi
- lomapalkkavelan kasvu

Mikäli kaikki kunnan työntekijät kyettäisiin lomauttamaan niin, ettei sijaistamistarvetta syntyisi, saavutettaisiin 3 viikon lomautuksella arviolta noin 400.000 euron säästöt. Käytännössä tämä on kuitenkin pienessä kunnassa mahdotonta toteuttaa ja mitä ilmeisimmin johtaisi tilanteeseen, jossa kunta ei noudattaisi säädettyjä lakeja ja asetuksia.

- ei irtisanomisia tai lomautuksia, muuten menee Kunnan työllisyysstrategia 2014-2016 uusiksi (ei voida ottaa yhtään palkkatuettua). Työllisyysstrategia hyväksyttiin kunnanhallituksen kokouksessa nro 19/10.11.2014 § 276.
- lomarahojen vaihto vapaaseen: paikallinen sopimus ammattiyhdistysliikkeen kanssa
- bonusvapaat eli palkattomat vapaat halukkaille (esim. Multian, Siilinjärven ja Tuusniemen, mallien mukaan)
- koulutuskustannusten lähempi tarkastelu: maks. 3 päivää per henkilö, lisäpäivät tarkkaan harkintaan. (ei esim. 12 pv/henkilö kuten joillain nyt on), selvitetään paljonko koulutuskustannukset budjetissa tekevät.
- Rautavaaran Kunnan koulutussuunnitelma 2014-2015: haetaan heti koulutuskorvaukset Työttömyysvakuutusrahastolta palkkailmoituksen yhteydessä palautuva summa on "bonusraha" eli tästä tulee jotain säästöä.
- kehittämismielessä (sisäinen koulutus/siskot eli sisäiset konsultit) työnkiertoa, jotta saadaan sijaisjärjestelyt hoidetuksi tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunnanhallitukselle on varattu vuoden 2017 avustuksiin yhteisöille **4.500 euroa**. Tätä avustusta leikattu 15.500 euroa vuoden 2016 vastaavasta 20.000 euroa.

Elinkeinotoimi/TA-2017

Elinkeinopalveluissa on varattu:

- elinkeinojen kehittämiseen 15 000 euroa. Tätä leikataan - 5 000 euroa, elinkeinojen kehittämiseen jää 10 000 euroa
- elinkeino yhteistyöhön 7 000 euroa
- kuntamarkkinointiin 33 134 euroa
- elinkeinoprojekteihin 16 000 euroa. Tätä leikataan - 5 000 euroa, elinkeinoprojekteihin jää 11 000 euroa
- kunnan työllisyysstrategian toteuttamiseen 169 173 euroa, nettomääräisesti summa on 149 173 euroa. Tätä leikataan henkilöstökulujen osalta - 37 000 euroa (työkoordinaattorin palkkaus) ja avustusten osalta - 15 000 euroa, nettomääräisesti kunnan työllisyysstrategian toteuttamiseen jää **97 173 euroa**
- työmatkatukiin 28 000 euroa ovat vapaaehtoisuuteen perustuvia. Tätä leikataan - 28 000 euroa, **työmatkatukiin jää 0 euroa**
- maaseututoimeen 42 880 euroa. Nettomääräisesti summa on 26 880 euroa.

E.K. H.K.

Elinkeinotoimen talousarvion bruttomenot olivat 311 187 euroa ja nettomääräisesti 275 187 euroa. Näistä leikataan 90 000 euroa, jolloin Elinkeinotoimen talousarvion bruttomenot ovat 221 187 euroa ja nettomääräisesti 185 187 euroa.

- Työllisyysstrategian kokonaiskuva: Kelan sakkorahat (määrä vuonna 2016 110.000 euroa), elinkeinotoimi työllistämisrahat/nähdään liikkumaraaha työllistämiseen plus mahdollinen säästö.
- kuntamarkkinointi varattu 35.000€: kaikki pienet kannatusilmoitukset tarkempaan syyniin, pois ripellykset (pari sataa tänne ja tuonne – tiukka linja), järkevä panostus kuntamarkkinointiin.

Tulosalue I säästää vuoden 2017 talousarviossa yhteensä 105.500 euroa.

Hankintatoimi

- kunta liittyi IS-Hankintaan v.2014 ja maksaa siitä vuosimaksua. Palvelu on käytössä.
- syksyllä 2015 aloitettiin keskitetysti solmia liittymissopimuksia tuoteryhmittäin ja joissakin on ollut lupaus jopa 30%:n säästöistä aikaisempaan hintatasoon.
- hankinnoissa hintojen alentaminen pitää olla selvää: keittiö, siivous, toimistotarvikkeet
- iso vaikutus oli mm. keskuskeittiön laitteiston hankinta/kilpailutus hoidetaan IS-Hankinnan kautta. TA-2015 varaus 250.000 euroa
- kilpailutuksessa mukaan leasing-vaihtoehto/rahoitus

4. 2. Tulosalue II/Perusturvatoimi/Perusturvaosasto ja perusturvalautakunta

- Kelan ns.sakkoraha varattu TA-2015 110.000€. Ylittyy. Työllisyysstrategian toimet pitäisivät vaikuttaa ao. summaan eli yhteistyö kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä, palkkatukityöllistäminen (elinkeinotoimen budjetissa). Näiden budjettien yhdistäminen.
- Perusturvalautakunta: ylikunnallinen yhteistyö
- Sosiaalitoimi: eläköityminen
- Lasten ja perheiden palvelut:
- Vammaispalvelut: Suopursu ja ostopalvelut
- Kotihoito: kotihoito, Päiväkeskus, tukipalvelut, ilmaisvälinepalvelut
- Aikuissosiaalityö: toimeentuloturva Kelalle 1.1.2017 vapautuu henkilöltä työpanosta
- Kuntouttava työtoiminta
- Omaishoidon tuki: panostettava
- Perusterveydenhuolto: KYSTERI siirtyy PoSoTeen 1.1.2019
- Erikoissairaanhoido: menot ylittyneet 700.000€:lla/ KYS ja Iisalmen aluesairaala
- Sopimusperusteiset yhteistyöelimet: Ympäristöterveydenhoito eli Eläinlääkäri ja terveystarkastajat/isäntäkuntana Siilinjärvi siirtyvät Maakuntahallinnolle 1.1.2019
- Meta: Henkilöstömitoitus ja kaikki sopimukset käytävä lävitse
- Vakuutukset: kilpailutetaan.

Perusturvalautakunnan tulosalueelle on varattu nettomääräisesti 8 756 972 euroa. Perusturvalautakunnan tulosalueen toimintamenoista erikoissairaanhoidon kustannuksiin on varattu 3.000.000 euroa. Tätä leikataan erikoissairaanhoidopiirin tarkentuneen kustannusarvion perusteella 199.000 euroa, erikoissairaanhoidon kustannuksiin jää 2 820 000 euroa.

Tulosalue II säästää vuoden 2017 talousarviossa yhteensä 199.000 euroa.

4.3. Tulosalue III/Opetus- ja vapaa-aikatoimi/Sivistysosasto ja sivistyslautakunta

TA-2016-2017 säästömahdollisuudet:

Hallinto:

- kirjastonjohtajan palvelut hankitaan ostopalveluna
- kirjastovirkailija eläkkeelle, kirjaston aukiolojen supistaminen
- sijaisjärjestelyt, poissaolot yms
- myös tällä osastolla tarkastettava lainsäädännön vaatimuksia suhteessa vapaaehtoiseen.

Varhaiskasvatus:

Perusopetus:

Lukio: kokonaisvaltainen selvitys

Kansalaisopisto:

Kirjasto: - KOHA-SUOMI-kirjasto

Vapaa-aikatoimi:

Etsivä nuorisotyö: uusi tehtäväkuvaus erityisnuorisotyöntekijälle

Ruokapalvelu:

Siivouspalvelu:

Muuta:

Sivistyslautakunnan tulosalueelle on varattu nettomääräisesti 3.480.433 euroa.

Sivistyslautakunnan tehtäviä ovat kunnan opetus- ja sivistystyö, eli varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukion ja aikuiskoulutuksen järjestäminen.

Tämän lisäksi tulos-alueelle kuuluu kirjastopalvelut, kansalaisopiston toiminta, etsivä nuorisotyö, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimet. Tulosalue tuottaa myös muitakin tulosalueita koskevia ns. tukipalveluita ruoka- ja siivouspalveluiden muodossa.

Vuonna 2017 aikana Lukiosta tehdään kokonaisvaltainen selvitys lakkauttamisen kustannus-säästöistä ja opetuksen järjestelyistä. Arvioitu säästö perustuen vuonna 2015 tehtyihin laskelmiin oli 250.000 euroa.

Tämän lisäksi esikoulu-opettajan ja päivähoiton ohjaajan virat yhdistetään ja yksikkö muutetaan päiväkodiksi, josta maltillisesti arvioitu säästö on 15.000 euroa. Todellinen säästö saattaa osoittautua myös merkittävästi suuremmaksi.

Sivistyslautakunnan tulosalue myös nostaa maksuja ja taksoja ao. taulukon mukaisesti, mikä lisää toimintatuottoja arviolta noin 10.000 euroa.

Tulosalue III säästää vuoden 2017 talousarviossa yhteensä 15.000 euroa ja tämän lisäksi lisää toimintatuottoja 10.000 euroa, joten tulosalue III säästöt plus tuotot on yhteensä 25.000 euroa.

	Maksu	Tulo	Arvioitu kpl-määrä
Monitoimitalon liikuntasali			
2h/vk talvikausi	200 €	2 400 €	12
2h/vk talvikausi (1/2 sali)	100 €	800 €	8
Kertavuokra	300 €	1 500 €	5
Monitoimitalon kuntosali			
Normaalit hinnat			
1 kk	20 €	200 €	10
3kk	50 €	500 €	10

E.K. H.k

6kk	80 €	800 €	10
12kk	150 €	1 500 €	10
Erityisryhmät			
1kk	15 €	75 €	5
3kk	40 €	200 €	5
6kk	70 €	350 €	5
12kk	100 €	500 €	5
Vuoro 1h/vk/kk	100 €	1 200 €	1
		<u>10 025 €</u>	

4.4. Tulosalue IV/Tekninen toimi/Tekninen osasto ja tekninen lautakunta

- teknisen toimen hallinto/henkilömitoitus: kunnaninsinöörin virka 1.1.2013 alkaen (yhdistettiin kunnanrakennusmestarin ja ostopalveluna Kuopion kaupungilta rakennustarkastajan tehtävät)
- rakennustarkastus ja -valvonta: rakennusvalvonta (2 hlöä). Mitoituksen tarkistaminen.
- kunnan ja tytäryhtiöihin selvitettävä kustannusjakoa: kiinteistöhoitosopimus, vuokraus toimi/Rautavaaran Vuokratalot Oy ja tyhjätilat/Kiinteistö Oy Rautavaaran Virastotalossa
- kiinteistötoimi: kunnossapito ja huolto: Uusi keittiö ja muut kunnossa olevat kiinteistöt
- liikenneväylät ja yleiset alueet
- Vesihuoltolaitoksen alijäämät katettava: maksut oka-hinnoitteluun
- **Metsäkartanon jätevesipuhdistamon myynti Metsäkartanolle, neuvoteltu vuodesta 2012**
- **Vanhan paloaseman julkinen myynti hankintalain mukaan**
- kunnan asunto-osakkeiden myynti
- kunnan kiinteistöjen myynti
- Pelastustoimi: uuden paloaseman rakentaminen/ehtona: ulkopuolinen rahoitus palosuojelurahaston avustus: 220.000€/40%
- Rautavaaran kunnan Kiinteistöstrategia 2014-2024 (kunnanvaltuusto hyväksyi 15.12.2014), palkkatukityöntekijöiden käyttö kunnan kiinteistöjen kunnostamiseen: mahdollisuus 2 henkilöä
- kunnan kiinteistöjen esittäminen alan oppilaitoksille kunnostuskohteeksi (Sakky, Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä)

Tekniselle toimelle on vuoden 2017 talousarviossa varattu Investointien nettomäärä 925.257 euroa.

Tulosalue IV säästää henkilöstökuluissa **29.000 euroa** jättämällä suunnitellun vakinaisen työnjohtajan toimen väliaikaisesti täyttämättä. Vakinaisen työnjohtajan tehtävät hoitaa määräaikainen työnjohtaja.

Tämän lisäksi teknisen toimen tulosalueen käyttötalouteen tuloutuu Kiparin/Paljakan alueen rauhoituskorvaus 87.740 euroa ja arvioitu myyntivoitto kahden määräalan kaupasta on 237.004 euroa. Yhteensä näiden tulosvaikutus käyttötalouteen on **324.744 euroa**.

Tämän lisäksi tulosalue IV myy vuoden 2017 aikana kiinteistöjä (mahdollisesti metsämaata, paloasemakiinteistön ja Metsäkartanon jätevedenpuhdistamokiinteistön), mutta niiden tulosvaikutusta on vaikea arvioida ennen kun kaikki myytävät kiinteistöt ja arvioidut myyntihinnat ovat tiedossa.

Tulosalue IV säästää vuoden 2017 talousarviossa yhteensä 29 000 euroa ja tämän lisäksi lisää tuloja 324 744 euroa, joten tulosalue IV säästöt plus tuotot ovat yhteensä 353.744 euroa.

4.5. Työterveysmenot: Soisalon Työterveyslaitos Oy//Ylä-Savon Verso Oy/Yhteistyökomitea

- Rautavaaran kunnalla ja Soisalon Työterveyslaitoksella on 13.12.2011 allekirjoitettu lakisääteinen työterveyshuoltosopimus (TyöterveyshuoltoL § 12)
- vuonna 2014 tehtiin muutos sopimuksen kohtaan sairaanhoitopalvelut ja sen tavoitteena on ennalta ehkäisevä "uuden ajan työterveyshuolto"
- työterveyshuollon palvelut ostetaan 1.1.2017 alkaen Ylä-Savon Verso Oy:ltä 70.000 eurolla.

5. Tulot vuosina 2016-2017

- vuonna 2016 Rautavaaran kunta saa valtionosuutta 8.503.253 euroa (708.605 euroa/kk x 12kk)
- maan hallitus päätti lisäleikkauksista v 2017 valtionosuuteen: - **237.495€/-4% vuoden 2016 tasosta**
- verotuloiksi 5.518.000 euroa: - **228.000 euroa/- 3,9% vähemmän kuin vuonna 2016**
- kiinteistöverojen tuotto TA-2015/280.000 euroa ja epäselvyydet kiinteistöjen tarkastuksista vv.2000-2016: tehty sisäinen selvitys vs. rakennustarkastaja Hannu Okkosen toimesta
- kunnanvaltuusto päätti vuonna 2008 periä 2%:n veron rakentamattomista rakennuspaikoista: päätöstä ei ole saatettu maaliin/rakennuspaikkoja 22 kpl
- tonttikaupan markkinointia tehostetaan: Rautavaaran Asukasmarkkinoinnin kehittäminen. Yhteishanke Asuntamo Oy/tjTimo Ovaskaisen kanssa.

6. Lainanotto

- velkaantuminen/kuntalainen on kasvanut, on huomioitava, että nykyinen korkotaso alhainen esim. kuntatodistuksella maksimimäärän eli 3 milj.euroa 15.12.2016 saakka. Kunnalla on yhteensä lainaa 1.374.400€:a. Kunnan asukasluku lokakuu 2016: **1.725 asukasta.**

- **TP-2016: lainamäärä/asukas: 8.116€ (arvio 7.12.2016)**
- TP-2015: lainamäärä/asukas: 6.306€
- TP-2014: lainamäärä/asukas:4.693€
- TP-2013: lainamäärä/asukas: 3.069€.

7. Lainananto ja takaukset/TP-2015

Kyseessä olevat lainat on Rautavaaran kunnanvaltuusto kokouksessa 12.6.2014 §:ssä 20 myöntänyt Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnalle (RTVO):

- Rautavaaran kunnan laina	500.000 euroa
- Rautavaaran kunnan laina	1.000.000 euroa
- Rautavaaran kunnan pääomalaina	500.000 euroa

RTVO:n lainoista perittävä korko on 5 % verrattuna markkinakorkoihin ja niistä perittäviin marginaaleihin sekä laina-ajan pituuden (10 v) katsottiin olevan osoitus siitä, ettei lainoihin sisälly mitään julkista tukea.

Rautavaaran tietoverkko-osuuskunta (RTVO) pääsi 8.2.2016 yrityssaneeraukseen ja Pohjois-Savon käräjäoikeus päätti 18.2.2016, että RTVO:n saneerausmenettely aloitetaan Selvittäjäksi määrättiin asianajaja Markko Savolainen. Hänen laati yhteistyössä velkojen kanssa ehdotuksen RTVO:n saneerausohjelmaksi käräjäoikeudelle 24.5.2016 mennessä.

Pohjois-Savon käräjäoikeuden lopullista päätöstä korjatusta RTVO:n yrityssaneerausohjelman hyväksymisestä ei ole vielä saatu.

Velkojan äänestyslausuma RTVO:n yrityssaneerausasiassa käsiteltiin kunnanhallituksessa 28.11.2016 §:ssä 291. Kunta puolsi hakemusta.

8. Yhteenveto koko kuntaa koskevat säästöt ja tuotot vuonna 2017

Sivulla 14 esitetään tulosalueittain kaikkien tulosalueiden yhteenlaskettu säästö- ja toimintatuottojen lisäysehdotukset. Säästö- ja toimintatuottojen lisäysehdotukset tuovat kunnalle **683.244 euroa**.

Kunnan 07.12.2016 päivätyn tuloslaskelman mukaisesti vuoden 2017 talousarvion (TA) toimintakate on -13.687.807 euroa.

Taulukossa näkyy tulosaluekohtainen TA ja suhdeluku, joka kertoo tulosalueen koon suhteessa koko kuntaan.

7.12.2016 päivätyn Tuloslaskelman mukaan kunnan Vuosikate 2017 on + 70.951 euroa. Vuonna 2018: – 275.936 euroa ja vuonna 2019: -265.644 euroa.

Kun tähän huomioidaan poistot, tilikauden tulos vuonna 2017 on alijäämäinen – **995.808 euroa**, mikä on otettava ensi vuoden säästötavoitteeksi.

Edellä esitetyt säästötoimenpiteet ja tulojen lisäykset tuovat kunnalle **683.244 euroa**, ovat vielä alimitoitettuja. Täysimääräisesti toteutuessaankin ne ovat 41,5 % säästötarpeesta. Lisäksi on huomattava, että Tulosalue IV:n toimintatuottojen kasvu johtuu täysin kertaluontoisista eristä.

Maaliskuussa 2013 käynnistettiin kunnanjohtajan johdolla Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa neuvottelut Paljakan alueen saamiseksi Etelä-Suomen metsien monimuoto-ohjelman MET-SOn kohteeksi.

Kiparinvuoren rauhoituskorvauksesta 88.000 euroa sekä Pieni-Mäkelä ja Paljakka määräalojen myynnistä saatava 303.000 euroa ovat erittäin merkittäviä tuloja. Tällaisia tulovirtoja ei ole kuitenkaan odotettavissa tulevaisuudessa.

Näistä toimenpiteistä huolimatta TA 2016 tulos arvioidaan alijäämäiseksi **–2.400.000 euroa**.

Tilanne on täysin kestämaton ellei nopeisiin, rohkeisiin ja vastuullisiin toimiin ryhdytä välittömästi kaikissa kunnan päätöksentekoeleimissä ja tytäryhtiöissä.

Kunnanhallitus päätti kokouksessa nro 8/06.06.2016 §:ssä 139, että kunnan kaikki lautakunnat tarkistavat taksoja ja maksuja vuoden 2016 aikana.

Kunnan taksoja ja maksuja korotetaan lainsäädännön ja voimassa olevien sopimusten puitteissa. Toteuttamisvastuu: kunnanhallitus, jory ja kaikki lautakunnat. Tätä kunnan tulo-rakenteen korjaustyötä jatketaan vuosina 2017-2021.

	Tulosalue I	Tulosalue II	Tulosalue III	Tulosalue IV	Koko kunta
TA 2017 (15.11.2016)	1 172 864 €	8 756 972 €	3 480 433 €	925 257 €	14 335 526 €
Suhdeluku	8,18 %	61,09 %	24,28 %	6,45 %	100,00 %
Säästötavoite	134 711,11 €	1 005 795,56 €	399 750,51 €	106 271,82 €	1 646 529 €
Toimintatuottojen kasvu			10 000 €	324 744 €	334 744 €
Henkilöstökulut	37 000 €		15 000 €	29 000 €	81 000 €
Palveluiden ostot	5 000 €	199 000 €			204 000 €
Muut menot	63 500 €				63 500 €
Säästöt+tuotot yhteensä	105 500 €	199 000 €	25 000 €	353 744 €	683 244 €
% Tavoitteesta	78,32 %	19,79 %	6,25 %	332,87 %	41,50 %

Säästötavoite

Tuloslaskelma 15.11.2016

1 646 529 €

Tavoite 31.3.2017 mennessä: säästöjä 230.000€:a.

Vuonna 2017 laaditaan Henkilöstömitoitus kaikille kunnan tulosalueille I-IV.

TULOSLASKELMA 2014 - 2019 (EURO)

LIITE 1

(Ulkoiset)

TULOSLASKELMA	TP 2014 Euro	TP 2015 Euro	TA 2016 Euro	TA 2017 Euro	TS 2018 Euro	TS 2019 Euro
Toimintatuotot yhteensä	2 774 994	2 916 909	2 438 895	2 856 253	2 586 709	2 586 709
Myyntitulot	1 124 546	1 300 837	1 006 561	1 093 009	1 093 009	1 093 009
Maksutulot	375 473	417 516	335 629	365 330	365 330	365 330
Tuet ja avustukset	244 399	199 489	167 250	107 500	110 500	110 500
Muut toimintatulot	1 030 576	999 067	929 455	1 290 414	1 017 870	1 017 870
Toimintakulut yhteensä	-15 473 360	-15 764 239	-16 250 995	-16 544 060	-16 837 645	-16 912 353
Henkilöstökulut	-6 649 300	-6 892 057	-7 447 113	-7 376 047	-7 470 632	-7 545 340
Palvelujen ostot	-6 855 704	-6 973 326	-6 648 247	-7 183 275	-7 382 275	-7 382 275
Ain. tarv. ja tavarat	-942 033	-983 770	-1 115 443	-1 168 441	-1 168 441	-1 168 441
Avustukset	-788 863	-700 556	-798 225	-590 200	-590 200	-590 200
Muut toimintakulut	-237 460	-214 530	-241 967	-226 097	-226 097	-226 097
Toimintakate	-12 698 366	-12 847 330	-13 812 100	-13 687 807	-14 250 936	-14 325 644
Verotulot	5 215 096	5 512 760	5 746 000	5 518 000	5 600 000	5 700 000
Kunnallisvero	3 838 871	3 877 724	4 218 000	3 955 000	3 968 000	4 005 000
Kiinteistövero	258 339	329 156	300 000	348 000	354 000	354 000
Yhteisövero	1 117 886	1 305 880	1 228 000	1 215 000	1 278 000	1 341 000
Valtionosuudet	8 654 103	8 357 873	8 503 253	8 265 758	8 400 000	8 400 000
Sos. ja terv.toimi						
Opetus ja kultt.						
Yleinen						
Harkinnanvarain.						
Rahoitustulot ja -kulut	179 104	-224 944	27 000	-25 000	-25 000	-40 000
Korkotulot	41 744	154 094	5 000	5 000	5 000	5 000
Muut rahoitustulot	252 542	251 983	200 000	118 000	118 000	118 000
Korkokulut	-112 151	-130 217	-175 000	-145 000	-145 000	-160 000
Muut rahoituskulut	-3 031	-500 804	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Vuosikate	1 349 937	798 359	464 153	70 951	-275 936	-265 644
Poistot ja arvonalent.						
Suunn. muk. poistot	-804 107	-906 968	-1 018 233	-1 066 759	-971 673	-899 684
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot	15 626					
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	561 456	-108 609	-554 080	-995 808	-1 247 609	-1 165 328

Selite:

v 2016 korkotulot 5000 euroa,

RTVO:n osuus 70000 euroa jätetty pois

E.K. H. E

RAHOITUSLASKELMA 2014 - 2019 (EURO)

LIITE 2

RAHOITUSLASKELMA	TP 2014	TP2015	TA 2016	TA2017	TS2018	TS2019
Toiminnan rahavirta	1 365 564	756 846	464 153	70 951	-275 936	-265 644
Vuosikate	1 349 938	798 358	464 153	70 951	-275 936	-265 644
Satunnaiset erät	15 626					
Tulorahoituks. korj.erät		-41 512				
Investointien rahavirta	-2 141 115	-3 122 236	-2 207 800	-984 550	-697 800	-549 800
Investointimenot	-2 145 840	-3 183 191	-2 767 800	-1 537 800	-737 800	-589 800
Rahoitusos. inv.men.			520 000	273 250		
Pysyvien vast. hyöd.	4 725	60 955	40 000	280 000	40 000	40 000
luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-775 551	-2 365 390	-1 743 647	-913 599	-973 736	-815 444
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauks. muutokset						
Antolainasaam. lis.	-2 000 000					
Antolainasaam. väh.		650 000				
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000 000	3 500 000	3 000 000	2 400 000	2 700 000	2 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 172 898	-872 898	-1 185 398	-1 502 322	-1 688 603	-1 715 635
Lyhytaik.lainojen muut.						
Oman pääoman muutokset	-7 650					
Muut maksuvalm. muutokset	-256 255	-119 948				
Rahoituksen rahavirta	563 197	3 157 154	1 814 602	897 678	1 011 397	784 365
Vaikutus maksuvalmiuteen	-212 354	791 764	70 955	-15 921	37 661	-31 079

Taulukko muutosten vaikutusten tarkistamiseksi

VEROVUOSI / TILIVUOSI KUNNALLISVERO	2014	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**
MAKSETTAVA VERO	3 718	3 883	3 895	3 728	3 737	3 772
Muokattu	3 718	3 883	3 895	3 728	3 737	3 772
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	3 839	3 878	3 808	3 775	3 695	3 774
Muokattu	3 839	3 878	3 808	3 775	3 695	3 774
Ero	0	0	0	0	0	0
MAKSETTAVA VERO	1 201	1 332	1 129	1 215	1 278	1 341
Muokattu	1 201	1 332	1 129	1 215	1 278	1 341
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	1 118	1 306	1 195	1 215	1 270	1 333
Muokattu	1 118	1 306	1 195	1 215	1 270	1 333
Ero	0	0	0	0	0	0
MAKSETTAVA VERO	315	334	336	354	354	354
Muokattu	315	334	336	354	354	354
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	258	329	331	348	348	348
Muokattu	258	329	331	348	348	348
Ero	0	0	0	0	0	0
VEROT YHTEENSÄ	2014	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**
MAKSETTAVA VERO	5 234	5 548	5 360	5 297	5 369	5 467
Muokattu	5 234	5 548	5 360	5 297	5 369	5 467
Ero	0	0	0	0	0	0
TILITYKSET YHTEENSÄ	5 215	5 513	5 334	5 339	5 314	5 455
Muokattu	5 215	5 513	5 334	5 339	5 314	5 455
Ero	0	0	0	0	0	0
VALTIONOSUUKSIEN TASA	2014	2015*	2016**	2017**	2018**	2019**
TASAUS	1 520	1 407	1 340	1 244	1 336	1 238
Muokattu	1 520	1 407	1 340	1 244	1 336	1 238
Ero	0	0	0	0	0	0

KUNNAN VALTIONOSUUSRAHOITUS 2017

YHTEENVETO

Taulukon täyttöohje:

--	--

Valitse, syötä tai tarkista sinisten kenttien tiedot

Tiedot siirtyvät automaattisesti työkirjan muista taulukoista keltaisiin kenttiin. Tarkista tiedot.

Kunta:

RAUTAVAARA

Klikkaa solu aktiiviseksi ja valitse kunta alasetovalikosta

Asukasluku 31.12.2015:

1 721 Tarkista asukasluku

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus:

	<i>euroa</i>	<i>euroa/asukas</i>
Ikärakenne	6 425 752	3 733,73
Sairastavuus	4 231 699	2 458,86
Muut laskennalliset kustannukset	1 136 911	660,61
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden rahoitusosuus	-3 619,61 €/asukas	-3 619,61
Lisäosat	673 065	391,09
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset yhteensä	721 333	419,14
Vuoden 2015 valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (+/-)	341 985	198,71
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tasausta	7 301 395	4 242,53
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+/-)	1 241 708	721,50
1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	8 543 103	4 964,03
2. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet 2017	-441 326	-256,44
Kunnan valtionosuusrahoitus 2017	8 101 776	4 707,60
Kotikuntakorvaukset, netto	112 390	65,31
Maksatus 2017	8 214 167	4 772,90

A.K. H.K.

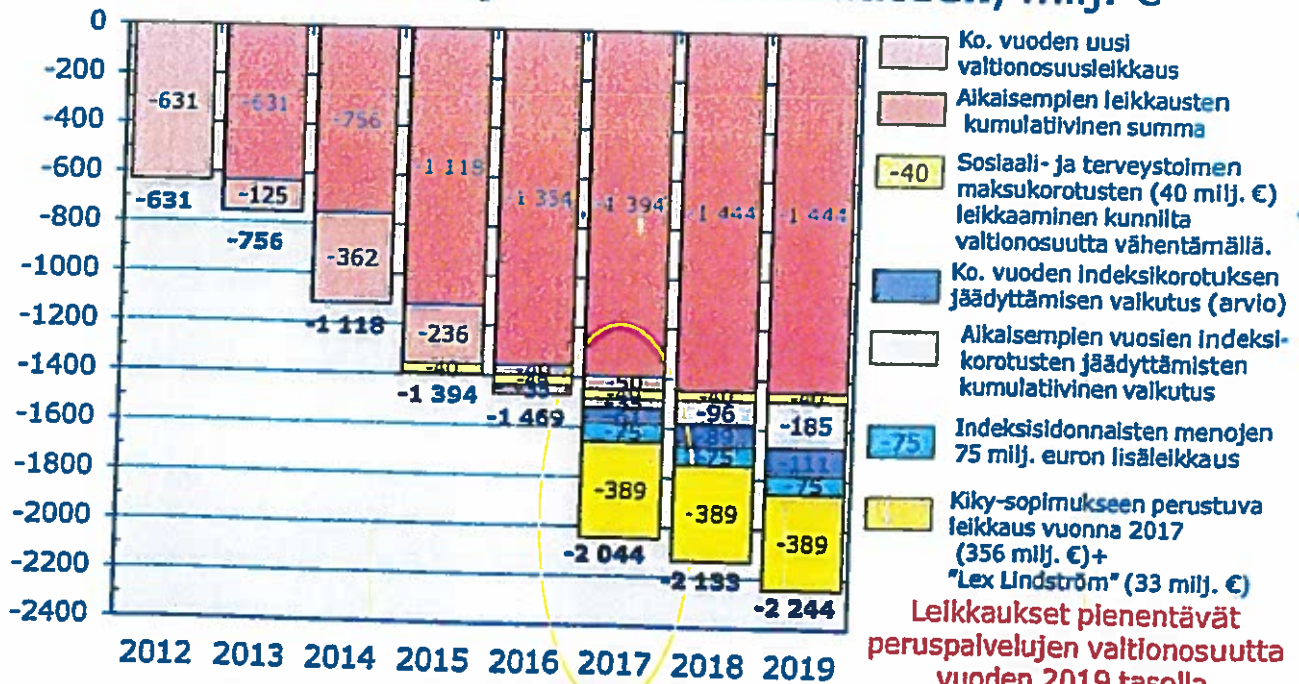

Ennakollinen laskelma 14.9.2016: Valtionosuudet 2017 (3/8)

Laskelmassa **on huomioon otettu**

- o ...
- o Valtionosuusleikkaukset vuodelle 2017
  - » Edellisen hallituksen päättämä valtionosuusleikkaus, **-50 milj. euroa** (-0,19 %-yksikköä)
  - » Kehysriihen 2016 lisäleikkaus (0,85 %), **-75 milj. euroa** (-0,28 %-yksikköä)
  - ‡ Yhteensä **-125 milj. euroa** otetaan huomioon valtionosuusprosentissa (**-0,46 %-yks.**), jolloin vaikutus on €/asukas yhtä suuri (**-22,86 €/as**) kaikissa kunnissa
- o ...

Vuosien 2012-2019 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen* valtionosuuteen, milj. €

Leikkaukset pienentävät peruspalvelujen valtionosuutta vuoden 2019 tasolla 2,2 mrd. euroa eli noin 20 %

* Tämän lisäksi OKM:n valtionosuusrahoitusta on leikattu noin 400 milj. € vuosina 2012-2015. Vuosina 2016-2019 toteutettavat OKM:n leikkaukset ovat arviolta yli 220 milj. € vuoden 2019 tasolla.